

Společně k bezpečí o.s., Město Aš, Město Trmice

SPOLEČNĚ PROTI DROGÁM

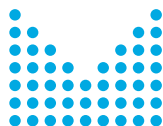
Jak společně postupovat v oblasti protidrogové prevence
Manuál pro veřejnost, organizace a instituce v obci

Společně k bezpečí o.s., Město Aš, Město Trmice

SPOLEČNĚ PROTI DROGÁM

Jak společně postupovat v oblasti protidrogové prevence
Manuál pro veřejnost, organizace a instituce v obci

Společně **k bezpečí**

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

© **Společně k bezpečí o.s.**

Kateřina Pospíšilová, Michaela Veselá a kolektiv autorů z pracovních skupin ve městech Aš a Trmice

Město Aš: Markéta Černá, Eva Holečková, Eva Horáčková, Přemysl Müller, Miroslav Oberreiter, Petr Všetečka, Martin Walchetseder, Anna Židův

Město Trmice: Martin Cichý, Jaroslav Dlask, Jindřich Fronc, Marie Gottfriedová, Jana Chudobová, Radka Kobližková, Lucie Kokavcová, Ivana Krejčová, Jiří Mikeš, Eva Oliveriusová, Martina Sedláková, Bohumil Zumr, Michal Žalud

ÚVOD: CO V MANUÁLU (NE)NAJDETE	6
NELEGÁLNÍ DROGY: Co je protiprávní a co ne	7
AKTÉŘI PROTIDROGOVÉ POLITIKY VE MĚSTĚ ČI OBCI: Rozdělení úloh	10
OBČANÉ, VEŘEJNOST: Problémy s drogami ve vašem okolí?.....	12
Co a komu oznamovat.....	12
Jak má vypadat oznámení	14
OTÁZKY, KTERÉ SI ČASTO KLADETE	21
Otázky, které si často kladete – občan, veřejnost.....	21
Otázky, které si často kladete – obec.....	23
Otázky, které si často kladete – Policie ČR.....	26
Otázky, které si často kladete – obecní/městská policie.....	27
Otázky, které si často kladete – školy a školská zařízení.....	29
Otázky, které si často kladete – orgán sociálně-právní ochrany dětí.....	33
Otázky, které si často kladete – poskytovatelé protidrogových služeb	35
OBEC A ORGÁNY OBCE: Drogý ve veřejném prostoru.....	37
Co lze od obce očekávat	37
Kompetence a doporučení.....	37
POLICIE ČR: Drogová kriminalita	39
Co lze od Policie ČR očekávat	39
Kompetence a doporučení.....	41
OBCENÍ /MĚSTSKÁ POLICIE: Drogý a přestupky	44
Co lze od obecní/městské policie očekávat	44
Kompetence a doporučení	45
ŠKOLA A ŠKOLSKÉ ZAŘÍZENÍ A PŘÍJEMCI JEJICH SLUŽEB: Učitelé, žáci, rodiče	46
Co lze od školy nebo školského zařízení očekávat.....	46
Kompetence a doporučení.....	46
ORGÁN SOCIÁLNĚ PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ: Drogý v dětském světě.....	48
Co lze od „sociálky“ očekávat	48
Kompetence a doporučení.....	48
POSKYTOVATELÉ PROTIDROGOVÝCH SLUŽEB: Komu a s čím pomáhají	50
Co od poskytovatelů protidrogových služeb očekávat	50
Kompetence a doporučení.....	51
OBRAZOVÁ PŘÍLOHA	52

ÚVOD

Co v manuálu (ne)najdete

Tento **manuál** je určený všem, kteří se setkávají s problematikou drog ve své obci či městě, ať už jako veřejnost, občané, nebo odborníci (úředníci, učitelé, policisté, terapeuti, sociální pracovníci), nebo jako volení představitelé obcí a měst. **Nabízí konkrétní návody na společné a koordinované postupy v obvyklých případech.**

Právě absence vzájemné komunikace a spolupráce na místní úrovni bývá často příslovečným kamenem úrazu a také důvodem, proč některé věci nefungují, jak mají: proč mívá veřejnost pocit, že úřady nekonají; proč policie nemůže úspěšně vyřešit některé případy drogové trestné činnosti; proč si školy nejsou jisté svými kompetencemi a podobně. Manuál nabízí odpovědi na časté otázky po postupech (jak jednat v nejrůznějších situacích, kdy se setkáváme s drogami; jak, kdy a komu co oznamovat), kompetencích (co mohu, co ne) a možnostech spolupráce (co mohou ostatní a na koho se mám obrátit).

Současně ale v manuálu nenajdete rady pro uživatele drog a jejich blízké (*kam se mohu obrátit, jsem-li na drogách závislý a potřebuji pomoci, příp. moje dítě je závislé na drogách, co můžu dělat*). Informace tohoto typu nabízí např. webové portály www.drogy-info.cz a www.odrogach.cz, příp. nespočet letáků a brožur poskytovatelů protidrogových služeb (např. regionálních K-center).

Manuál vznikl v rámci projektu *Společně proti drogám*, podpořeného Ministerstvem vnitra ČR z mimořádného dotačního programu *Prevence drogové kriminality v příhraničí v roce 2013*. Byl vytvořen za pomoci pracovních skupin ve dvou – z hlediska drogové problematiky – exponovaných městech, Aši a Trmicích. Při práci ve skupinách se sešli společně představitelé měst a městských úřadů, policie, škol, poskytovatelů sociálních služeb i veřejnosti, díky čemuž obsahuje množství konkrétních příkladů z praxe různých institucí. Věříme, že i Vám pomůže nalézt řešení ve Vaší situaci.

NELEGÁLNÍ DROGY:

Co je protiprávní a co ne

Omamné a psychotropní látky, které budeme pro účely tohoto manuálu a kvůli zjednodušení nazývat *drogy*, jsou nelegální návykové látky, které mohou ovlivnit psychiku člověka, jeho sociální chování a ovládací nebo rozpoznávací schopnosti, tedy podobně jako ostatní návykové látky. Co přesně do skupiny nelegálních drog patří, stanoví zákonné normy. Jsou to látky podléhající zvláštnímu způsobu zacházení a na rozdíl od alkoholu nebo tabákových výrobků nelze tyto látky koupit na volném trhu. Vzhledem k tomu, že se jedná o látky, u nichž stát na základě mezinárodních úmluv reguluje výrobu a nakládání s nimi, obecně jejich

- **výroba** (§ 283 trestního zákoníku: nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy; § 285 trestního zákona: nedovolené pěstování rostlin obsahujících omamnou a psychotropní látku);
- § 286 trestního zákona: *výroba a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedy*);
- **přechovávání** (§ 284 trestního zákoníku: *přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy*)
- **distribuce** (§ 283 trestního zákoníku: *nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy*)

jsou zákonem zakázané.

Dále je **trestné** také

- **svádění k užívání drog, podporování a podněcování k užívání, organizování užívání, návod a pomoc** (§ 287 trestního zákoníku: šíření toxikomanie), ke kterému může dojít přímo (ústním propagováním užívání drog), i prostřednictvím médií (tisk, televize, internet...)
- **ohrožení pod vlivem návykové látky** (§ 287 trestního zákoníku), které způsobí ten, kdo pod vlivem drog vykonává zaměstnání nebo činnost, kdy může ohrozit zdraví lidí, nebo způsobit značnou škodu na majetku

Trestní zákoník také ukládá v určitých případech povinnost některým činům zabránit – překazit je. Uvádí, že nepřekazení určitých trestných činů, mezi které patří i výroba, dovoz, distribuce a nabízení drog, je samo o sobě trestné (§ 367 trestního zákoníku). Stručně shrnuto: **ten, kdo se hodnověrným způsobem dozví, že se připravuje nebo páchá tento trestný čin, je povinen ho překazit, jinak se sám dopouští trestného činu.** Důležitá je podmínka hodnověrnosti způsobu, jakým se o tomto činu dozví. Současně pokud by překazením tohoto trestného činu dostal sebe nebo někoho ze svých blízkých do vážného nebezpečí (riziko smrti, nebo vážného ublížení na zdraví), nehrozí mu žádná sankce, pokud to neudělá. Překazit trestný čin lze i oznámením na policii.

Naproti tomu samotné

- **užívání**

zákon nijak nereguluje a **trestně postižitelné není.** Existují ale určitá omezení pro osoby pod vlivem drog a také určité povinnosti, kterým se musí podrobit intoxikované osoby v případě, že svým chováním představují nějaké riziko. Tato omezení a povinnosti určuje tzv. tabákový zákon (zákon o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami, konkrétně § 15 až 17). Jde zejména o

- zákaz vstupu osobám, které jsou evidentně pod vlivem drog (i alkoholu) a jsou ve stavu, v němž bezprostředně ohrožují sebe nebo jiné osoby, veřejný pořádek nebo majetek, do veřejných prostor, prostředků veřejné dopravy a prostor provozovatelů veřejné dopravy (vč. čekáren, zastávek, nástupišť) a do míst, kde probíhají sportovní akce
- povinnost podrobit se testu na drogy při některých činnostech a zaměstnáních

- povinnost osoby, která je pod vlivem drog, nekontroluje své chování a je nebezpečná svému okolí, podrobit se pobytu na záchytné stanici

Zákon dále stanovuje, co je **přestupkem** v oblasti ochrany před toxikomaniemi (zákon o přestupcích, § 30, odst. 1, písm. c) a písm. f) - k)). Podle něho se přestupku dopustí ten, kdo:

- umožní neoprávněné užívání drog dětem
- pod vlivem drog vykonává zaměstnání nebo činnost, kdy může ohrozit zdraví lidí, nebo poškodit majetek
- neoprávněně přechovává drogy v malém množství pro svoji potřebu
- neoprávněně pěstuje pro vlastní potřebu v malém množství rostliny, které obsahují drogu
- nepodrobí se testu na drogy (např. řidič)
- nepodrobí se opatření postihujícímu nadměrné požití drog (např. ve chvíli, kdy je osoba pod vlivem drog na základě tzv. tabákového zákona vykazována z MHD, úřadu apod.)

Držení drogy (přechovávání) je tedy vždy protiprávní.

Kdy jde o přestupek a kdy už o trestný čin, je dáno množstvím a také obsahem účinné látky, což posuzuje policie nebo státní zastupitelství podle svých interních předpisů; u obvinění z trestného činu pak definitivně rozhodne soud.

Stejně tak **je vždy protiprávní i pěstování rostlin** obsahujících omamnou a psychotropní látku – v množství malém jde o přestupek, v množství větším než malém o trestný čin. Posuzování opět závisí na orgánech činných v trestním řízení.

AKTÉŘI PROTIDROGOVÉ POLITIKY VE MĚSTĚ ČI OBCI:

Rozdělní úloh

Do řešení problému spojených s výrobou, přechováváním a distribucí drog vstupuje celá řada aktérů:

Veřejnost. Veřejností jsou myšleni jak občané, tedy ti, kteří obec tvoří, tak její návštěvníci. Všichni mají zájem o bezpečnost uvnitř obce. Jejich úloha při řešení problému s drogami je nezastupitelná. Právě veřejnost si všímá těchto problémů ve svém okolí, sousedství, ve veřejném prostoru; být aktivním oznamovatelem, předávat tyto informace institucím má pro jejich úspěšné řešení velký smysl.

Obec a její úřad. Představitelé obce – volení zástupci občanů, tj. zastupitelé reprezentují, hájí a prosazují zájmy veřejnosti v různých oblastech, tedy i v oblasti protidrogové politiky. Úřad obce je pak vykonavatelem obecní (městské) protidrogové politiky.

Policie ČR řeší veškerou trestnou činnost související s drogami. Tedy nejen výrobu, přechovávání a distribuci drog, ale také kriminalitu, která na tyto trestné činy navazuje.

Obecní/městská policie se zaměřuje především na zachování veřejného pořádku v obci a v souvislosti s drogami se nejčastěji zabývá řešením přestupků proti veřejnému pořádku.

Školy a školská zařízení se věnují prevenci užívání drog i jiných návykových látek a zajišťují bezpečnost a ochranu svých žáků před nimi v době, kdy jsou ve škole.

Orgány sociálně-právní ochrany dětí vstupují do protidrogové politiky vždy, když je třeba chránit před nepříznivými nebo nebezpečnými vlivy drog všechny osoby mladší osmnácti let.

Poskytovatelé protidrogových služeb. Pro účely tohoto manuálu tak označujeme veškeré služby protidrogové prevence a terapie, určené osobám ohroženým drogami a jejich blízkým. Uživatelům drog a jejich rodinám nabízejí sociální a zdravotní služby, pomoc a poradenství, léčbu a resocializaci.

SPOLEČNĚ PROTI DROGÁM
SPOLEČNĚ PROTI DROGÁM
SPOLEČNĚ PROTI DROGÁM
SPOLEČNĚ PROTI DROGÁM
SPOLEČNĚ PROTI DROGÁM

OBČANÉ, VEŘEJNOST:

Problémy s drogami ve vašem okolí?

Veřejnost často vnímá velmi citlivě problémy s distribucí i výrobou drog, s užíváním omamných a psychotropních látek ve veřejném prostoru i v soukromí (např. ve svém sousedství, v domě apod.) Občané ale zároveň mnohdy zvažují **míru aktivity**, kterou mají na řešení problému vynaložit. Někteří své poznatky oznamují policii, obci či jiným institucím, ale mnohdy jen anonymně, z obav o svoji bezpečnost nebo z jiných příčin. Nebo oznámení podají, ale nedostává se jim zpětné vazby, což je od jakékoliv další aktivity a ochoty ke spolupráci odrazuje. Případně své poznatky neoznámí žádné instituci, protože neví komu a jak, nebo jsou z principu pasivní.

CO A KOMU OZNAMOVAT

1. KDY KONTAKTOVAT POLICII ČR

Policii ČR doporučujeme kontaktovat tehdy, **máte-li podezření na trestnou činnost ve vašem okolí, která se týká drog**. Jde zejména o situace typu

- jste přesvědčeni, že v domě, kde bydlíte, se nachází výrobná/pěstírna nelegálních drog
- víte o případu distribuce drog ve vašem okolí
- víte o případu přechovávání drog ve vašem okolí

Kontakt doporučujeme provést **ihned, jakmile se o věci dozvíte**. Pokud zavoláte **linku 158** okamžitě, může policie rychle zasáhnout a zajistit i důkazy proti pachatelům.

2. KDY KONTAKTOVAT OBECNÍ/MĚSTKOU POLICII

Na obecní/městskou policii je nejlépe obrátit se v případech, **kdy je v souvislosti s drogami nějakým způsobem narušován veřejný pořádek**. Např. osoby pod vlivem návykových látek znečišťují veřejné prostranství, budí veřejné pohoršení, poškozují cokoliv ve veřejném prostoru, příp. i soukromý majetek apod.

Pokud se skutek, který chcete oznámit, děje ve veřejném prostoru, kde jsou instalovány kamery (městský kamerový dohlížecí systém), pak má obecní/městská policie, která dění prostřednictvím kamer sleduje, možnost soustředit se přímo na tuto věc v reálném čase a může pro Policii ČR zajistit potřebné důkazy.

Také obecní/městskou policii **proto doporučujeme kontaktovat okamžitě**. Je proto dobré vědět, jaké telefonní číslo obecní/městská policie u vás používá. Zpravidla je to linka 156, ale nemusí to tak být vždy. Správné číslo zjistíte vždy na vašem obecním/městském úřadě.

3. KDY KONTAKTOVAT ORGÁNY SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ

Sociálně-právní ochranu dětí zajišťují na lokální úrovni především obce a kraje. Můžete se na ně obrátit tehdy, pokud víte o konkrétním případě, kdy jsou drogy jakkoliv spojené s dětmi. Např.: děti je užívají, v jejich rodině je někdo prodává, v jejich okolí je někdo prodává apod. Ideální je obrátit se na obec s rozšířenou působností, na odbor sociálních věcí městského úřadu.

Podstatné je, že fyzické osoby nemají vůči „sociálce“ oznamovací povinnost, ale právo (§7 zákona o sociálně-právní ochraně dětí). Tedy **skutečnost, o které víte, oznámit můžete, ale nemusíte**. Jestliže věc oznámíte a budete chtít zůstat anonymní, požádejte o to. Pak se ten, koho oznamujete, nedozví vaše jméno (§57 zákona o sociálně-právní ochraně dětí).

4. KDY KONTAKTOVAT OBEC

Podle zákona o obcích spadá ochrana veřejného pořádku do samostatné působnosti obce. Současně každá obec v samostatné působnosti provádí preventivní a poradenskou činnost v oblasti sociálně-právní ochrany dětí.

Na obec se lze obracet tehdy, **pokud je v souvislosti s drogami nějakým způsobem narušován veřejný po-**

řádek v obci a děje se to dlouhodobě, resp. to není dlouhodobě řešeno; např. máte-li dojem, že obecní/ městská policie dlouhodobě neřeší problémy, na které opakovaně upozorňujete; máte zájem, aby obec provedla určitou změnu ve své protidrogové politice apod.

JAK MÁ VYPADAT OZNÁMENÍ

1. OZNÁMENÍ NA POLICII ČR

Máte-li podezření na trestnou činnost ve vašem okolí, která nějakým způsobem souvisí s drogami, obracíte se na Policii ČR. Nejlepší je obrátit se na obvodní oddělení policie (v Praze místní oddělení policie) v místě svého bydliště, což je základní policejní útvar (teoreticky má přijmout oznámení kterýkoliv útvar policie, tzn. událost nemusíte nutně hlásit tam, kde se stala, nebo tam, kde bydlíte, pokud z nějakých důvodů nechcete; obecně ale platí, že je nejlepší a nejjednodušší postupovat takto).

Oznámení můžete předat policii

- 1. Ústně** – buď přímo na obvodním oddělení, nebo prostřednictvím tísňové linky 158
- 2. Písemně** – oznámení sepišete a policii doručíte (poštou, e-mailem, osobně).

Ad 1) U ústního oznámení máte možnost vést s policistou rozhovor, díky kterému může být celý problém popsán maximálně vyčerpávajícím způsobem díky návodným otázkám policisty. Pečlivě si přečtete protokol, který byl s vámi sepsán, jestli je v něm napsáno to, co jste ohlašovali. Vždy požádejte kopii protokolu, a pokud chcete být informováni o tom, co v daném případě policie učinila, nezapomeňte v protokolu tuto možnost zaškrtnout.

Oznámení prostřednictvím **tísňové linky 158** je třeba provést vždy, když jste svědkem činu v reálném čase. Policie pak může zasáhnout okamžitě a zajistit si důkazy pro další řízení. Současně je třeba mít trpělivost – operátor se bude ptát na podrobnosti, může vás vyzvat k setrvání na lince apod., buďte věcní a konkrétní.

Ad 2) Písemné oznámení můžete poslat poštou – pak nejlépe doporučeně, příp. můžete donést na podatelnu policejní úřadovny a nechat si potvrdit kopii nebo e-mailem na adresu, kterou najdete na www.policie.cz Pokud chcete být informováni o tom, co v daném případě policie učinila, máte právo dozvědět se to ve lhůtě jednoho měsíce, ale musíte to do dopisu výslovně uvést (§158, odstavec (2) trestního řádu).

Z pohledu policie je velký rozdíl mezi

A) podrobným oznámením, kdy oznamovatel je ochoten doložit přímé svědectví, může podat maximum konkrétních informací (co se stalo/děje, kde a kdy, kdo páchá, příp. jaké jsou důkazy – svědectví, fotografie, nahrávka...). V tomto případě policie posuzuje, zda může celou věc začít šetřit jako trestný čin.

B) oznámením, které je anonymní, nebo kdy oznamovatel nechce svědčit, má velmi obecné informace. V takovém případě jde o podnět, který policie prošetří, ale pokud nemá k dispozici dost důkazů, ani přímé svědectví, je pro ni obtížné či dokonce nemožné zahájit trestní řízení.

Důležité ale je, že **Policie ČR má za povinnost přijmout jakékoliv oznámení o protiprávní činnosti** a zabývat se jím.

Pokud jste rozhodnutí podat oznámení na policii, doporučujeme

- **předat policii maximum konkrétních informací o činu, který jdete hlásit** (kdo, kde, jak, kdy, popisy osob, informace o jejich pohybu, údaje o registrační značce vozidel...)
- **ochotu podat přímé svědectví o činu**
- **v ideálním případě poskytnout policii důkazy**

Je také podstatné dobře zhodnotit, zda oznamujete **čin, který se děje dlouhodobě a opakovaně**, nebo **čin, který právě probíhá** a vy jste jeho svědkem (např. vidíte z okna, jak v parku kdosi kupuje drogy od někoho jiného). V prvním případě je nejlépe oznámit věc na obvodním oddělení policie. V druhém případě ale doporučujeme kontaktovat tísňovou linku Policie ČR 158, příp. linku obecní/městské policie. Policie může reagovat rychle a rychle také situaci řešit. Např. zadržet obchodovanou látku, která může následně posloužit jako důkaz v trestním řízení.

DOVOLÁNÍ, STÍŽNOST

1. Když nejste spokojeni s **přístupem policie při přijímání oznámení**, můžete využít následující možnosti:

- Obrátit se na **přímého nadřízeného** policistů, kteří s Vámi jednali
- Obrátit se na **kontrolní orgán** příslušného krajského ředitelství policie
- Obrátit se na **okresní státní zastupitelství**

Vždy si předtím zjistěte služební číslo a případně i jméno policisty/ů, s jehož/jejichž postupem jste nebyli spokojeni.

Doporučujeme zkusit nejprve variantu první. Pokud se vaše dovolání týká policisty z obvodního/místního oddělení, pak se obraťte na vedoucího tohoto oddělení. Pokud půjde o stížnost na kriminalisty z územního odboru, pak kontaktujte jejich velitele služby kriminální policie a vyšetřování.

V případě, že s první variantou z jakéhokoliv důvodu nespějete (policejního manažera se Vám nepodaří kontaktovat, Vaši stížnost neuzná apod.), pak doporučujeme kombinovat variantu druhou a třetí, příp. zvolit pouze tře-

tí možnost. Druhá možnost znamená to, že sepišete svou stížnost a zašlete na odbor vnitřní kontroly příslušného krajského ředitelství a následně, pokud to bude nutné, na odbor vnitřní kontroly policejního prezidia. Kontakty na tyto útvary najdete na internetových stránkách www.policie.cz, v záložce „kontakty“. Případně je možné volat telefonní ústřednu resortu ministerstva vnitra na čísle 974 811 111, kde vás spojovatelka přepojí na útvar, který potřebujete.

Současně se obraťte na okresní státní zastupitelství, kterému zašlete oznámení společně s oznámením o tom, jak a proč jste nebyli s postupem policie spokojeni.

2. Když máte pochybnosti ohledně postupu **policie během trestního řízení**, obraťte se na okresní státní zastupitelství. To má povinnost Váš podnět prošetřit (§ 157a) trestního řádu), v průběhu trestního řízení totiž činnost policie dozoruje. **Na státním zastupitelství je také možné podat trestní oznámení**, protože státní zastupitelství je jedním z orgánů činných v trestním řízení a je (stejně jako policie) povinné toto oznámení přijmout (§158, odstavec (2) trestního řádu). Postavení a působnost státního zastupitelství upravuje zákon o státním zastupitelství.

2. OZNÁMENÍ OBCNÍ/MĚSTSKÉ POLICII

Oznámení obecní/městské policii doporučujeme podávat tehdy, když je v souvislosti s drogami narušován veřejný pořádek nebo páchná nějaký přestupek. S oznámením se můžete dostavit buď na služebnu obecní/městské policie (jde-li o záležitost, která má dlouhodobý charakter nebo se opakuje), příp. můžete obecní/městskou policii kontaktovat na tísňové lince, která má zpravidla číslo 156. Oznámení lze samozřejmě podat i písemně – poslat poštou, nebo odnést na městský úřad.

I v tomto případě platí, že vaše oznámení by mělo být maximálně podrobné a pokud budete ochotni v případě svědčit a být i nadále aktivní, je větší pravděpodobnost, že pachatel přestupku bude nakonec potrestán.

Pokud **nejste spokojeni** s přístupem obecní/městské policie k vašemu oznámení, je možné obrátit se se stížností na

- velitele/velitelku obecní či městské policie
- tajemníka/tajemnici obecního či městského úřadu
- starostku/starostu obce či města

3. OZNÁMENÍ ORGÁNU SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ

Když ve svém okolí zaregistrujete případ, kdy drogy nějakým způsobem ohrožují děti, (osoby mladší 18 let), pak můžete kontaktovat orgán sociálně-právní ochrany dětí, resp. odbor sociálních věcí obecního úřadu s rozšířenou působností, jehož součástí je zpravidla i oddělení sociálně-právní ochrany dětí. Oznámení můžete učinit osobně i písemně a o jeho kvalitě a obsahu platí obecně vše, co u předchozích: **oznámení podložte maximem konkrétních informací.**

Je rozdíl v tom, jestli oznamujete jako soukromá fyzická osoba, právnická osoba, nebo příslušník profese:

Soukromá fyzická osoba (soused, veřejnost) – máte oznamovací oprávnění (§7 zákona o sociálně-právní ochraně dětí), nikoliv povinnost. Oznámit můžete, nemusíte. Orgán sociálně-právní ochrany zachová mlčenlivost o vaší totožnosti. Chcete-li to, pak to při oznámení zdůrazněte. Do písemné varianty to uveďte. Na zpětnou vazbu nemáte zákonný nárok, a to ani tehdy ne, když o ni požádáte.

Právnická osoba nebo lékař (školy, zdravotnická zařízení, kluby pro děti) – máte oznamovací povinnost vždy, když oznamované jednání, například užívání drog dětmi, nabízení drog dětem nebo společné soužití s rodičem-uživatелеm, dosáhne **takové intenzity nebo takového rozsahu, že je, anebo může být příčinou nepříznivého vývoje dítěte** (§10 odst.4 zákona o sociálně-právní ochraně dětí). Když tuto oznamovací povinnost nesplníte, hrozí vám značně vysoká pokuta (§59 zákona o sociálně-právní ochraně

děti). Současně máte, jako povinný oznamovatel, právo na zpětnou vazbu, ale podobně jako v případě oznámení na policii, si o ni musíte říct. Zároveň s oznámením požádejte, abyste byli vyrozuměni (§10, odst.4 zákona o sociálně-právní ochraně dětí), jestli orgán sociálně-právní ochrany dítě vnímá jako ohrožené nebo ne (§6 zákona o sociálně-právní ochraně dětí). Nárok na zachování mlčenlivosti o oznamovateli povinní oznamovatelé nemají.

Máte-li **výhrady** k postupu orgánu sociálně-právní ochrany dětí ve věci vašeho oznámení – např. máte dojem, že záležitost, kvůli které jste oznámení podávali, se nezměnila k lepšímu, neděje se nic, anebo se neděje dlouho nic, případně výsledkem působení úředníků není nic pozorovatelného – doporučujeme vám obrátit se na vedoucí/ho příslušného sociálního odboru, případně na tajemníka městského úřadu. Můžete také kontaktovat vedoucího oddělení sociálně-právní ochrany dětí na příslušném krajském úřadu. Jeho jméno a kontakt najdete na příslušných webových stránkách každého kraje.

4. OZNÁMENÍ NA OBCI

Oznámení na obci doporučujeme učinit zejména v případě, že

- je v souvislosti s drogami narušován veřejný pořádek nebo páčán nějaký přestupek a současně v obci/městě není zřízena obecní/městská policie
- drogy užívají děti ve skupině ve veřejném prostoru, neznáte přesně jejich totožnost a orgán sociálně-právní ochrany dětí („sociálka“) sídlí v jiném městě, než je to vaše.
- vidíte jakýkoliv problém týkající se drog, nejste si jisti, komu je ohlásit a jak
- jste přesvědčeni, že obec by měla zásadním způsobem změnit svůj postup v oblasti protidrogové politiky, resp. začít se tématem drog systematicky zabývat.

OBČANÉ, VEŘEJNOST: Problémy s drogami ve vašem okolí?

- nevíte, kam se obrátit s problémem, který s drogami souvisí, ale nejste si jisti, do kompetence které instituce přesně spadá

Konkrétně můžete kontaktovat:

- úředníka pověřeného danou problematikou, kterým je zpravidla protidrogový koordinátor, nebo manažer prevence kriminality
- kohokoliv z volených představitelů – zastupitelů

OLEČNĚ PROTI DROGÁM
AM SPOLEČNĚ PROTI DR
ROGÁM SPOLEČNĚ PROT
I DROGÁM SPOLEČNĚ PF
ROTI DROGÁM SPOLEČN

OTÁZKY, KTERÉ SI ČASTO KLADETE

Uvedené otázky jsou autentické. Pokládali je členové pracovních skupin, nebo jde o případy z praxe autorů.

OTÁZKY, KTERÉ SI ČASTO KLADETE: občan, veřejnost

Na ulicích našeho města často potkávám osoby, které jsou evidentně pod vlivem drog. Co můžu dělat?

V tomto případě nejde o trestný čin ani o přestupek. Užívání drog není trestné ani nijak postižitelné. Pokud se jedná o dospělé osoby, které současně ani nic nepáchají, můžete se obrátit na poskytovatele protidrogových služeb (K-centrum apod.), pokud ve vašem sídlí. Tento poskytovatel může osobám závislým na drogách nabídnout terapeutické, sociální a zdravotní služby, kterých můžou využít, pokud chtějí. Rozhodně ale nemůže zamezit jejich pohybu ve veřejném prostoru, vnutit jim léčbu, zařídit, aby drogy nebrali...

V případě, že se takováto služba v místě nenachází, doporučujeme o věci informovat obec, která může následně vznik takovéto služby v obci iniciovat.

Pokud jde o děti, resp. osoby mladší 18 let, pak můžete upozornit jejich rodiče, obec nebo orgán sociálně-právní ochrany dětí.

V parku pravidelně vídám osoby, které si aplikují drogy. Současně obtěžují kolemjdoucí, žebrají, znečišťují okolí, ničí lavičky. Co můžu udělat?

V této situaci je nejlepší kontaktovat **ihned** obecní/městskou policii, která může jednání těchto osob řešit jako přestupek (pokud k přestupku dochází). Nemá-li obec obecní/městskou policii, pak kontaktujte obecní úřad nebo zastupitelstvo obce, aby případné přestupky řešila (např. prostřednictvím protidrogové komise).

V okolí nádraží opakovaně vídám dealery drog. I mně už jednou drogy nabízeli. Jak se mám zachovat?

Doporučujeme rychlý postup, dokud je osoba na místě a znáte její popis – volat [linku 158](#), tedy Policii ČR, která může toto jednání dále řešit jako trestný čin.

Vše nasvědčuje tomu, že v bytě/domě, vedle kterého bydlím, se vyrábějí drogy. Na koho se mám obrátit a jak dál postupovat?

Zkuste nejprve promluvit se sousedy, jestli i oni vnímají situaci stejně. Následně doporučujeme kontaktovat [Policii ČR](#) dle výše uvedeného postupu (viz str. 8, 9-10 *Kdy kontaktovat Policii ČR a Oznámení na Policii ČR*).

Opakovaně potkávám svoji sousedku pod vlivem drog. Žije sama se dvěma dětmi. Mám – vzhledem k přítomnosti dětí – nějakým způsobem zasáhnout?

Pokud se matka na dětech současně nedopouští např. násilí, pak nemáte povinnost udělat vůbec nic, pokud vás o pomoc nepožádají samy děti. Jestliže to udělají, musíte jim pomoc poskytnout. V každém případě doporučujeme – s přihlédnutím k tomu, že jde o děti a žádné jiné ochrany se jim nemusí dostat – oznámit vše [orgánu sociálně-právní ochrany dětí](#).

Jak mám postupovat, když najdu na ulici použitou stříkačku a jehlu?

Nejlepší je kontaktovat poskytovatele protidrogových služeb, obecní/městskou policii nebo Policii ČR. Ti všichni mohou zajistit likvidaci použitých jehel prostřednictvím vyškolených osob. Pokud jste v situaci, kdy musíte jehlu likvidovat sami a ihned (např. na pískovišti, kde si právě hrají děti), postupujte následovně: stříkačku seberte papírovým kapesníčkem (za píst, ne za jehlu) a vložte jehlou

dolů do plechovky, PET láhve apod., kterou pak sešlápněte a vyhodíte do koše.

Jak mám postupovat, když se omylem píchnu o použitou jehlu?

Bezprostředně po poranění nechte ranku volně krváčet, nijak ji nemačkejte. Pak umyjte mýdlovou vodou, vydesinfikujte a zavažte/zalepte náplastí. Následně vyhledejte lékaře – praktického, infekční oddělení nemocnice, hygienickou stanici. Nákazu žloutenkou nebo HIV lze zjistit až s odstupem několika týdnů či měsíců.

OTÁZKY, KTERÉ SI ČASTO KLADETE: obec

Jako člena místního zastupitelstva mě občané města několikrát opakovaně upozorňovali na to, že v MHD vídají osoby, které si aplikují drogy, a jiné, jak je prodávají. Co můžu dělat a jak mám postupovat?

Nejlepší je svolat schůzku všech, kterých se záležitost týká: kromě obce a městské policie i Policie ČR (distribuce drog je trestná, osobám pod vlivem návykových látek je zakázán vstup do prostředků veřejné dopravy), dopravního podniku a zástupců veřejnosti, kteří na tyto jevy upozorňují, aby mohli poskytnout maximum konkrétních informací.

Pokud oznamovatelé sami přijít nechtějí, pokuste se od nich alespoň získat bližší informace a ty následně předat policii. Současně je instruujte v tom smyslu, aby ve chvíli, kdy tyto jevy v MHD pozorují, zavolali linku policie 158. Policisté tak můžou zasáhnout rychle a zajistit případně i distribuované drogy jako důkaz.

Pracuji na městském úřadu a stalo se mi opakovaně, že na úřední jednání přišel člověk viditelně pod vlivem drogy. Jak se mám v takovém případě zachovat?

Právní ochranu vám poskytuje tzv. tabákový zákon. Ten za-

kazuje osobám, které jsou pod vlivem návykových látek a jsou ve stavu, v němž bezprostředně ohrožují sebe nebo jiné osoby, veřejný pořádek nebo majetek, vstup do veřejných prostor (§15). Jde tedy o to, jestli onen člověk je v danou chvíli nějakým způsobem nebezpečný, ohrožuje vás nebo kohokoliv (cokoliv) dalšího. Pokud ano, je na místě ho z úřadu vykázat; odmítne-li, dopouští se přestupku podle zákona o přestupcích (§ 30, odst. 1, písm. c)). Vykázání můžete provést vy, nebo městská policie, příp. Policie ČR. Pokud ale nijak nebezpečný není, pak se přestupku nedopouští, a je-li ve stavu, kdy je možné s ním jednat, pak lze s takovou osobou zacházet jako s jakýmkoliv jiným klientem úřadu.

Současně je vhodné, aby úřad měl pro takovéto situace jasně nastavená pravidla, podle nichž se pracovníci úřadu mají řídit. Poučení pro tyto situace lze např. začlenit do školení o bezpečnosti práce.

Jsem starostkou menší obce, ve které v poslední době rapidně vzrostl počet uživatelů drog. Máme podezření i na distribuci, i na drogy mezi dětmi. Je to problém skupiny lidí na sociálním dně, kteří se do naší obce v posledním roce postupně přistěhovali. Na drogy se nabalují další problémy – kriminalita, vandalismus aj. Nemáme obecní policii, nejbližší obvodní oddělení policie je 10km daleko. Jak mám tuto situaci řešit?

Řešení může mít dva základní stupně: 1. Je třeba zjistit, co je příčinou této situace. Je-li to sociální vyloučení, chudoba a neutěšené životní podmínky, pak má smysl (v lokálním měřítku menší obce) řešit nejen drogovou kriminalitu, ale i její příčiny – zejm. vhodným zapojením sociálních služeb zaměřených na pomoc sociálně potřebným.

2. Je nutné zapojit i další instituce: obrátit se na krajského protidrogového koordinátora (krajský úřad), na orgán sociálně-právní ochrany dětí na obci s rozšířenou působ-

ností, na Policii ČR (obvodní oddělení, příp. i kriminální služba územního odboru – specialisté na drogovou kriminalitu, event. na kriminalitu mládeže). Svolat jednání těchto subjektů a společně se poradit o možnostech řešení. Domluvit se na konkrétních a postupných krocích, stanovit si plán a ten postupně naplňovat. Pokusit se kontaktovat sociální služby, které mohou pomoci: terénní služby, sociální poradenství, sociálně-aktivizační služby pro rodiny s dětmi atd.; příp. je v obci zřídit. Nápomocný má být kraj (protidrogový koordinátor, odbor sociálních věcí, manažer prevence kriminality), kteří mají přehled o existujících službách nebo o podmínkách zřizování nových služeb a možnostech finančních dotací, které na ně lze získat.

Bydlím ve městě, kde den co den vidím nějaké problémy s drogami: osoby pod vlivem drog v parku, prodej drog, injekční stříkačky na chodníku. Je toho tolik, že nevím, kam jít, na koho se obrátit. Co můžu udělat?

Máte dvě možnosti: 1. Oznamit každý jednotlivý problém institucím, kterým přísluší – prodej drog Policii ČR, injekční stříkačky na ulicích městské policii, nebo poskytovatelé protidrogových služeb. 2. Pokud máte dojem, že jde o rozsáhlý problém, kterému by se mělo začít systematicky věnovat město, doporučujeme kontaktovat úředníka pověřeného danou problematikou, tj. protidrogového koordinátora, nebo manažera prevence kriminality, nebo zastupitele, který se těmito problémy zabývá (pokud takový je). Pokud nikdo takový není, obraťte se na zastupitelstvo s požadavkem, aby město začalo toto řešit prostřednictvím svých orgánů (městského úřadu, městské policie, komisí apod.) a také zahájit jednání s dalšími institucemi, které jsou v té věci kompetentní, zejména s policií. Pokud nejste spokojeni s postupem obce (je pasivní, nečinná), máte různé možnosti, jak postupovat: občanská iniciativa – sdružení občanů, kteří budou vůči obci prosazovat společný zájem, petice, medializace problému atd.

OTÁZKY, KTERÉ SI ČASTO KLADETE: Policie ČR

Před časem jsem oznámila na místním oddělení policie, že mám podezření na prodej drog v parku před mým domem. Policista se mnou sepsal oznámení a přislíbil, že se tím budou zabývat. Mám ale dojem, že se nic nestalo a policie nejedná. Mám jít na místní oddělení znovu? Jak zjistím, co se s mým oznámením ve skutečnosti stalo?

Určitě má smysl jít se na obvodní oddělení zeptat znovu. Pravděpodobně budete informovaná o tom, že policie věc šetří, což zabere určitý čas. Můžete trvat na sepsání dalšího oznámení a vyžádat si následné informace, které vám policie poskytne do třiceti dnů. Zřejmě ale ani tehdy příliš konkrétní nebudou. Pokud máte opravdu dojem, že policie přistupuje k vašemu oznámení liknavě, obraťte se na vedoucího obvodního oddělení, příp. potom na odbor stížností příslušného krajského ředitelství policie (viz str. 10-11 *Dovolání, stížnost*).

Pracuji na obvodním oddělení policie a přijímal jsem oznámení od občana města o distribuci drog v okolí nádraží. Předal jsem informaci kolegům z kriminálky, ale po měsíci přichází oznamovatel znovu s upozorněním, že distributory znovu viděl, a s dotazem, co policie s danou věcí dělá. Jak mám reagovat?

Vysvětlete oznamovateli, že v současné době policie získává důkazy proti distributorovi, že se vždy jedná o složité dokazování, které dlouho trvá. Poděkujte mu za informace a zájem o případ. Znovu se ho vyptejte na popis distributora, čas a místo, kde ho viděl. Tyto informace předejte neprodleně službě kriminální policie a vyšetřování a domluvte s nimi další postup (informování občanů, tok informací mezi vašim oddělením a kriminální službou...).

Mám podezření, že policisté, kteří by měli šetřit drogovou kriminalitu, jsou spolčeni s dealery a drogovou mafii. Mám možnost něco udělat?

Nejprve doporučujeme zvážit, zda je toto podezření opravdu opodstatněné. Leckdy může jít jen o fámy a pomluvy, které se šíří třeba i z pomsty a které mohou uškodit nevinným lidem. Je-li ale toto přesvědčení skutečně odůvodněné, můžete se obrátit na *Generální inspekci bezpečnostních sborů*, www.gibs.cz, kontaktní linka 974 839 734, e-mail: operacni@gibs.cz.

***OTÁZKY, KTERÉ SI ČASTO KLADETE:
obecní/městská policie***

Jako strážník městské policie jsem přijal několik oznámení od občanů o jejich podezření na distribuci drog v naší čtvrti. Tyto informace jsem předal Policii ČR. Oznamovatelé za mnou ale dál opakovaně chodí a ptají se, kdy a jak bude situace vyřešena. Opakovaně je informuji, že policie věc šetří, ale ptají se dál. Víím, že s celou záležitostí nemůžu dál nic dělat, chtěl bych veřejnosti vyhovět, ale nevím přesně jak a co dělat a říkat.

Oznamovatelům vždy znovu a trpělivě vysvětlíte, že šetření přísluší Policii ČR, které jste informace předal a že je policisté v tuto chvíli jistě prošetřují. Vysvětlíte jim, že šetření, dokazování a případné trestní řízení trvá dlouho, proto se může zdát, že se delší dobu nic neděje. Konkrétní informace ale může oznamovateli podat jen Policie ČR, odkáže je tedy na příslušný útvar.

V lesoparku na konci města, kde bydlím, opakovaně vídám skupinky osob užívat drogy. Posedávají na lavičkách, není si kam sednout, v okolí je pak nepořádek, poničené lavičky a použité stříkačky v trávě. Několikrát jsem na to upozorňoval městskou policii, ale bylo mi řečeno, že užívání není trestné a že s tím nemůžou nic dělat. Je to pravda?

Pokud si někdo ve veřejném prostoru aplikuje drogy, může tím vzbuzovat veřejné pohoršení, což je přestupek, a Policie ČR nebo městská policie to také tak může posuzovat. Je k tomu ale třeba osobního svědectví a pohoršovat by to mělo více občanů. Pokud tyto osoby zároveň ničí lavičky a znečišťují okolí, i to je přestupek a městská policie proti tomu má zasáhnout. Může např. zvýšit hlídkovou činnost v tomto místě. Vy jako oznamovatel současně můžete volat linku městské policie ve chvíli, kdy jste přítomen tomu, jak někdo nějaký takový přestupek páchá. Městská policie může pak zasáhnout ihned a postihnout pachatele okamžitě. Pokud se vám přístup městské policie zdá laxní, doporučujeme na to upozornit velitele městské policie, nebo potom vedení města (starostu, zastupitelstvo). Městská policie je orgánem města, město její činnost řídí a kontroluje.

Žiji ve městě, kde je drogová kriminalita na denním pořádku: pouliční prodej probíhá čile, do města se sjíždějí uživatelé a další překupníci, s tím souvisí i další kriminalita, bezpečně se ve městě už dávno necítím. Podobně to vnímá i řada mých sousedů a přátel. Město je ale laxní, městská policie prý nemá pravomoci, Policie ČR podle svých vlastních slov nemá na drobnou kriminalitu čas. Neúnosná situace trvá už dlouho. Co můžeme udělat, aby se to změnilo?

Pokud je situace natolik špatná, že město nevyvíjí žádnou, nebo jen minimální snahu s problémem něco dělat, pak je třeba výrazného a silného občanského tlaku na změnu situace: využít všech svých občanských práv daných Listinou

základních práv a svobod, ústavou a dalšími zákony (založit občanskou iniciativu, předkládat žádosti o projednání věci v zastupitelstvu, petice, medializovat problém). Občané si volí své zastupitele, zastupitelstvo zřizuje městskou policii a vedení města/obce má vliv na činnost a koncepci městské policie. Pokud občané města nesouhlasí nebo nejsou spokojeni s úrovní služeb městské policie, musí to dávat opakovaně najevo a přimět vedení města, aby se tím zabývalo. Policie ČR má za povinnost řešit kriminalitu, zabývat se oznámeními. Pokud to nedělají nižší útvary, je nejlépe obrátit se na útvary nadřízené nebo kontrolní (kraj, oddělení stížností, viz str. 10-11 *Dovolání, stížnost*). Neutuchající občanská angažovanost a aktivita může přetvořit klima ve městě k lepšímu; volební právo uplatněné v komunálních volbách je též dobrým nástrojem k tomu, aby obec/město vedli lidi, kteří budou mít zájem na skutečném řešení problémů.

OTÁZKY, KTERÉ SI ČASTO KLADETE: školy a školská zařízení

Moje třináctiletá dcera přišla ze školy s tím, že jeden z jejích spolužáků přinesl do třídy cigaretu marihuany a nabízel ostatním dětem, že jí společně vykouří. Co mám dělat, aby se to neopakovalo a abych svoji dceru ochránila před podobnými situacemi?

Vše se odehrálo ve škole, je třeba na to školu upozornit. Vyhledejte školního metodika nebo metodičku prevence a vše mu/jí oznamte. Když vaše dcera nebude vědět, kdo to ve škole je a nebude to ani jasné ze školního webu, tak se raději obraťte na třídní nebo třídního učitele. Současně si ve škole řekněte o zpětnou vazbu, aby vás vyrozuměli, jaká přijali opatření.

Pracuji ve školní družině. Nedávno se mi stalo, že paní, která si přišla vyzvednout jedno z dětí, byla zjevně pod vlivem drogy. Dítě jsem jí tehdy vydala, ale nejsem si jistá, zda mám příště – pokud se to bude opakovat – postupovat stejně. Nebo mám celou věc někde ohlásit?

Jestliže ta paní, která se zdála být pod vlivem nějaké návykové látky, byla matkou dítěte, pak jste jí ho vydala správně. Jestliže to byla paní, kterou rodiče dítěte vyzvedáváním pověřili, pak příště dítě nevydávejte a volejte hned rodičům, aby si ho vyzvedli sami a vysvětlíte jim proč. Situaci určitě ohlaste školnímu metodikovi nebo metodičce prevence. Kdyby se vše opakovalo, bude nutné, aby škola vyrozuměla orgán sociálně-právní ochrany („sociálku“), a to podle místa bydliště dítěte.

Učím na základní škole a nedávno jsem zjistila, že jeden z mých žáků užívá drogy. Z některých jeho nepřírodných nznaků jsem současně vyrozuměla, že drogu občas kupuje i od jiného žáka naší školy. Jak mám s těmito informacemi naložit a co můžu dělat?

Nejprve všechno oznamte školnímu metodikovi, metodičce prevence a následně i řediteli/ředitelce školy. Vy sama v té věci nedělejte nic dalšího. Oznámení rodičům, že jejich dítěte je uživatelem drog, nebude nic snadného a bude lepší, když to udělá poradenský pracovník. Co se týče žáka, který drogy přinesl, bude třeba vyšetřit, jestli to proběhlo ve škole, anebo mimo ni. V každém případě to už bude věc policie, „sociálky“ a školního metodika prevence.

Jsem ředitelem základní školy. Nedávno se na nás obrátil rodič s tím, že doma otestoval své dítě – žáka naší školy – na drogy a že má podezření, že je koupil/ dostal ve škole. Jak mám dál postupovat?

Jestliže rodič otestoval dítě, je pravděpodobné, že nezůstalo jen u testování, ale probíhal i nějaký rozhovor. Jestliže ne, pak by proběhnout měl a mohlo by při něm padnout konkrétní jméno. Jestliže vám ho rodiče nechtějí říct, vysvětlete jim, že pak je dost těžké v té věci cokoliv dělat. S uživatelem by měl promluvit i váš metodik/vaše metodická prevence, je možné, že se dozví víc, než rodiče. Jestliže se vám jméno distributora potvrdí, pak věc oznamte policii a jakékoliv rozhovory s ním nechejte na ní. Upozorněte na situaci učitele, zvyšte krátkodobě dohled nad dětmi a zaměřte se na prevenci užívání a zvýšení právního vědomí žáků. To můžete udělat sami nebo můžete využít pomoci například policejních preventistů. Rodiče, který vám věc oznámil, instruujte v tom smyslu, že jestli chce, aby byl pro prodej drog někdo stíhán, je dobré zajistit odpovídající důkazy, že jeho dítě bylo skutečně pod vlivem drog. A k tomu nebude stačit orientační test, který koupil v lékárně, ale bude třeba nechat udělat vyšetření na toxikologii.

Jsem ředitelkou střední školy, chceme mít souhlas od rodičů, že můžeme děti testovat na drogy, přičemž někteří z nich nechtějí souhlas dát. Co můžeme dál dělat?

Jde hlavně o to, za jakým účelem testování chcete provádět, kdy a jak. Nejúčinnějším nástrojem bývá již to, že žáci vědí, že škola testování používá a má to ve školním řádu. To zpravidla odradí velké množství uživatelů od toho, aby do školy přicházeli pod vlivem drog. Jestliže testy používáte tehdy, když některý konkrétní žák vykazuje známky požití drog, abyste měli jistotu a vyřadili ho z výuky v situaci, která je sama o sobě riziková (tělocvik, laboratorní cvičení, odborný výcvik, autoškola) a mohl by v ní tedy ublížit sobě

nebo druhým, pak ho k orientační detekční zkoušce můžete vyzvat i bez souhlasu rodičů. Jejich souhlas potřebujete pro testování v případech, kdy žák jeví známky požití drogy, není ve stavu se vzdělávat, ale činnost, kterou má dělat, sama o sobě riziková není. Třeba je hodina matematiky. Rodiče vám zpravidla nechtějí souhlas dát proto, že se obávají, že škola má v úmyslu žáky testovat plošně, nebo namátkově a že jejich dítě bude na základě testu ze školy vyloučeno. Věnujte se hodně vysvětlení, proč přesně chcete jejich souhlasy, jak přesně a kdy testování probíhá a co s výsledky testů děláte. V tomto duchu i formulujte jejich souhlas. Jestliže se vám ani tehdy nepodaří souhlas získat, v případech, kdy se nejedná o rizikovou činnost, nezletilého žáka k testu nevyzývejte.

Bydlím nedaleko střední školy. Někdy, když jdu okolo, postávají před školou hloučky mladých a kouří marihuanu. Mám to škole oznámit?

Ve škole to oznámit můžete, je to pro ni užitečná informace a jistě s ní bude dál pracovat. Jestli byste ale chtěl, aby výsledkem vašeho zákroku bylo to, že tam hloučky postávat nebudou a nebudou kouřit marihuanu, pak v té věci pro vás škola asi nemůže nic moc udělat. Záleží totiž na tom, jestli tou dobou jsou ve škole, anebo nejsou. Tedy jestli je přestávka mezi hodinami, anebo jestli je to odpoledne nebo v poledne. Tou dobou škola nad nimi nevykonává dohled. Všechno se děje ve veřejném prostoru a jedná-li se o děti, tedy osoby mladší 18 let, pak to spíše, anebo současně, oznamte obecní/městské policii, anebo „sociálce“.

Jak mám postupovat, když žák přijde do školy pod vlivem drog? Učím na střední škole.

Vždycky jde o to, jak se chová. Jestliže je agresivní, něco rozbíjí nebo někomu ubližuje, pak je na místě volat Policii ČR nebo obecní/městkou policii. Jestliže se vám jeho zdra-

votní stav zdá rizikový, pak voláte na pomoc zdravotnickou záchrannou službu na lince 155 a současně vyrozumíváte jeho rodiče. Jestliže není ani agresivní, ani se nezdá, že je v akutním ohrožení, ale jeho chování se neslučuje s vyučováním, kontaktujte jeho rodiče, aby si ho přišli vyzvednout. Jestliže nikdo nepřijde, ale žák není způsobilý ke vzdělávání, pak ho od ostatních oddělte, ale jestliže je nezletilý, pak nad ním škola vykonává do konce vyučování dohled. Staršího 18 let můžete vyzvat, aby ze školy odešel.

OTÁZKY, KTERÉ SI ČASTO KLADETE: orgán sociálně-právní ochrany dětí

Mám podezření, že moje dítě bere drogy, jak mi může „sociálka“ pomoci? Pokud vím, tak „sociálka“ hlavně odebírá děti. Jak ale může pomoci proti drogám u dětí jinak?

Obráťte se na kurátora/kurátorku pro mládež. Ti nikoho nikomu neodebírají a v těchto případech už vůbec ne. Mohou vám zprostředkovat kontakt na poskytovatele protidrogových služeb, poradit vám v oblasti rozpoznávání znaků ukazujících na přítomnost drog, s testováním dítěte. Mají přehled o místní drogové scéně a zkušenosti v práci s dětmi, které s drogami experimentují. Budou schopni posoudit, jak moc je situace vážná a která protidrogová služba a jestli vůbec je pro vaše dítě vhodná.

Jsem školní metodička prevence. Oznámili jsme na „sociálku“ našeho žáka, který nechodí do školy, když ano, tak je pod vlivem drog, s užíváním se nijak netají a dokonce byl i testován jak matkou, tak i „sociálkou“. Je mu 13 let. „Sociálka“ prý čeká na to, až bude test pozitivní 3x za sebou. Proč vyčkávají?

Těžko říct, ale žádná metodika, která by stanovila, že někdo musí něco dělat 3x a teprve poté následuje další krok, neexistuje. „Sociálka“ se případem zabývá tehdy, jestliže

dítě bere drogy dlouhodobě. Také záleží na tom, jestli rodiče vašeho žáka vnímají problém stejně intenzivně jako vy a chtějí, aby syn drogy brát přestal.

Opakovaně jsem hlásila na „sociálku“ podezření na špatnou péči rodičů o malé děti, které žijí v našem domě. Matka bere drogy, často nebývá doma, otec je nyní ve vězení. Bohužel mám pocit, že „sociálka“ na mé oznámení sice zareagovala, rodinu navštívila sociální pracovnice, ale dál se nic neděje. Proč už ty děti nedali raději někam do ústavu?

Návrh na okamžité odebrání dětí z rodiny dává orgán sociálně-právní ochrany dětí příslušnému soudu pouze v případě, že jsou děti bezprostředně ohroženy na zdraví či životě. V takovém případě lze kontaktovat v kteroukoli denní i noční dobu Policii ČR, která vyrozumí příslušnou sociální pracovníci a ta ve věci činí ihned potřebné úkony. V ostatních případech OSPOD pracuje na tzv. „sanaci rodiny“. Snaží se motivovat matku k léčbě, pracuje s širší rodinou apod.

Domnívala jsem se, že „sociálka“ může rodičům dětí nařídit, aby se podrobili protidrogové nebo protialkoholní léčbě. Prý to ale není pravda...?

Zákon o sociálně-právní ochraně dětí v §13 odst.1d) říká, že obecní úřad obce s rozšířenou působností, tedy „sociálka“, může uložit dítěti, rodičům nebo jiným osobám odpovědným za výchovu dítěte povinnost využít odbornou poradenskou pomoc nebo uložit povinnost účastnit se prvního setkání se zapsaným mediátorem v rozsahu 3 hodin nebo terapie. Léčbu tedy opravdu uložit nemůže.

OTÁZKY, KTERÉ SI ČASTO KLADETE: poskytovatelé protidrogových služeb

V našem městě má vzniknout kontaktní centrum pro uživatele drog. Mám obavy, že se do našeho města budou uživatelé víc stahovat a že tu vzroste kriminalita. Můžou se občané města nějak bránit?

Rozhodně je nejdříve dobré prozkoumat, k čemu může být kontaktní centrum („káčko“) ve městě prospěšné a je-li třeba se vůbec bránit. Kontaktní centrum je určeno uživatelům drog z ulice - ve chvíli, kdy jsou v „káčku“, nejsou na ulici. Kontaktní centrum nabízí uživatelům drog možnost se osprchovat a vyprat si oblečení, a tak dále snižuje míru jejich společenské nepřijatelnosti. V kontaktním centru si uživatelé drog mohou za přinesené použité injekční stříkačky vzít čisté, a díky tomuto programu pak nepohazují ty použité po ulicích a na pískovištích. Tím „káčko“ dále přispívá k bezpečnosti života v obci či městě. V neposlední řadě jsou pracovníci kontaktního centra speciálně připravováni pro to, aby s uživateli drog opakovaně vedli rozhovory o změně životního stylu a připravují uživatele drog na léčbu, do které jim také pomáhají vstoupit. Tímto pohledem tedy můžeme kontaktní centrum vnímat jako nástroj pro zvýšení bezpečnosti ve městě. Obavy, že „káčko“ přitáhne do daného místa víc uživatelů, jsou zbytečné. Služba je zřizována tam, kde je potřeba – služba jde za uživateli, nikoliv obráceně. Jestliže u vás má být „káčko“ zřízeno, pak tam už uživatelé zkrátka jsou.

V našem městě jezdí auto, které zastavuje u uživatelů drog a lidi, kteří v něm jezdí, jim něco dávají. Dávají jim drogy? Mám to oznámit na Policii ČR?

Může se jednat o auto terénních pracovníků poskytovatele sociální služby. V takovém autě terénní pracovníci vozí zásoby zdravotního materiálu, který na základě výměny poskytují uživatelům drog. Uživatel drog přinese svůj pou-

žitou stříkačku a od terénních pracovníků dostane nepoužitou čistou stříkačku, desinfekční polštářek a další materiál, který slouží ke snížení pravděpodobnosti nákazy uživatelů drog žlutenkami a HIV/AIDS. Uživatelé drog, kteří jsou v kontaktu s terénními pracovníky, obvykle nepohazují svojí použitou stříkačku na veřejném prostranství, tudíž se o ní neporaní ostatní lidé a díky zachování určitých hygienických a zdravotních pravidel se také snižuje pravděpodobnost přenosu infekčních chorob mezi lidmi. Terénní pracovníci pak s uživateli drog řeší další záležitosti, např. jim nabízejí služby kontaktního centra apod.

Jak vypadá průběh léčby závislého člověka?

V České republice je zavedený několikastupňový systém práce s uživateli drog. První stupeň představuje obvykle terénní program a kontaktní centrum, které uživatele drog zachytává do „záchranné“ sítě. Kontakt uživatele drog s těmito službami vytváří zároveň možnost ovlivnit ho v jeho názorech a postojích k dlouhodobému rizikovému užívání. Např. tak, že se rozhodne k léčbě, nebo alespoň (v rámci minimalizace rizik) začne dodržovat důležitá hygienická a zdravotní pravidla, aby tolik neohrožoval sebe a ostatní lidi. Pokud se uživatel drog rozhodne k léčbě, pracovníci kontaktního centra mu obvykle pomáhají zařídit vše potřebné. Další částí systému léčby jsou programy krátké a střednědobé léčby, jež obvykle probíhají v psychiatrických léčebnách. Jsou velmi podobné programům pro léčbu lidí závislých na alkoholu. Nicméně pro úplné vyléčení rozhodně nestačí, a proto je abstinujícím uživatelům drog doporučována také dlouhodobá léčba v terapeutické komunitě, která od základu zkoumá, z jakých důvodů člověk drogy užívá, a také jej od základu mění. Po léčbě následuje tzv. doléčování a udržování – to směřuje k tomu, že člověk, který ve svém životě prožil závislost, s ní bude „bojovat“ až do konce života. Proto potřebuje speciální podporu v podobě poradenství a práce s motivací.

OBEC A ORGÁNY OBCE:

Drogy ve veřejném prostoru

CO LZE OD OBCE OČEKÁVAT

Obec je základním územním samosprávným společenstvím občanů a její postavení a působnost vymezuje zákon o obcích. Dle tohoto zákona obec v samostatné působnosti **pečuje o potřeby svých občanů, mj. také o ochranu veřejného pořádku**. Občané se tedy mohou na obec obracet i ve věci nelegálních drog. Obec může poskytnout prvotní poradenství, může nasměrovat občana na další služby a instituce. Měla by také shromažďovat informace o bezpečnostních rizicích v obci, tedy i včetně drog, a následně přijímat potřebná opatření. Na základě shromážděných informací – podnětů od občanů a vlastních analýz – připravuje plán v oblasti protidrogové politiky, ve kterém si stanoví jasné cíle a přesné úkoly.

Obec spravuje **zastupitelstvo**, které rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti, tedy i ochrany veřejného pořádku, vč. problematiky nelegálních drog. Zákon dává zastupitelstvu řadu nástrojů, které může k ochraně veřejného pořádku využívat (např. obecní vyhlášky, zřízení obecní/městské policie).

Důležitým předpokladem je **aktivita občanů**: všímat si, co se v obci děje, nebýt lhostejní vůči negativním jevům i problémům ostatních. Občané tvoří obec, mají možnost rozhodovat o směřování obce a o tom, co se bude a nebude v obci dít.

KOMPETENCE A DOPORUČENÍ

Obec může být a měla by být hlavním hybatelem spolupráce a komunikace mezi institucemi v obci a s veřejností. Může ustanovit a svolávat pracovní skupiny/komise k dané problematice, na nichž je dojednáno společný postup, rozdělení úkolů a společné cíle v protidrogové prevenci (příkladem může být *Komise prevence kriminality*, která funguje v Aši, Trmicích i mnoha dalších městech). Jedině společným postupem lze dosáhnout maximálního úspěchu při řešení problémů s drogami ve městě či obci.

Smyslem také je, aby všechny instituce byly o věci informovány, tedy **aby důležité informace postupovaly od občanů přes obec směrem k policii, městské policii, orgánu sociálně-právní ochrany dětí a zpět**. Obec tak může fungovat jako stmelující prvek a informační převodovka.

Prostředníkem mezi veřejností a dalšími institucemi může být **protidrogový koordinátor, manažer prevence kriminality**, příp. jiný pracovník pověřený touto problematikou. Může to být i **zastupitel** – volený zástupce občanů. Míra zainteresovanosti zastupitelů v aktuálních problémech občanů záleží na situaci v obci a obecních zvyklostech. Vysoké zapojení zastupitelů do záležitostí bezpečnosti a veřejného pořádku využívá např. **město Sokolov** v rámci projektu Bezpečné město: Území města je rozdělené na okrsky, ve kterých pracuje tříčlenná skupina složená z policisty, městského strážníka a zastupitele. Tato skupina je zároveň zodpovědná městu za bezpečnost a veřejný pořádek ve svěřeném okrsku. Úloha zastupitele spočívá ve shromažďování poznatků od občanů, jejich námětů a stížností v dané lokalitě, které následně postupuje těm institucím, kterým patří; od těch pak vyžaduje zpětnou vazbu, kterou předává zpět oznamovateli. Tato pozice je užitečná i pro zastupitele samého, protože tak má komplexní přehled o dění ve „svém“ okrsku. Jmenovité složení skupin je veřejně známé, obyvatelé města vědí, kdo je policistou/strážníkem/zastupitelem v jejich okrsku a mají možnost obracet se na skupiny, nebo jednotlivé jejich členy telefonicky i prostřednictvím speciálního webového portálu. Veškeré informace o projektu i o fungování těchto skupin je možné najít na <http://bezpecne.sokolov.cz>.

POLICIE ČR:

Drogová kriminalita

CO LZE OD POLICIE ČR OČEKÁVAT

Policie ČR je ozbrojeným bezpečnostním sborem, jehož roli, působnost a kompetence upravuje zákon o Policii ČR. Ten stanoví, že policie slouží veřejnosti a jejím úkolem je chránit bezpečnost osob a majetku a veřejný pořádek, předcházet trestné činnosti a plnit úkoly podle trestního řádu.

Čin související s drogami bude s největší pravděpodobností prošetřovat buď (nejprve) *obvodní oddělení* policie, v Praze *místní oddělení* policie (základní policejní útvar), tedy uniformovaní policisté; nebo (posléze) neuniformovaná složka, *služba kriminální policie a vyšetřování*, tedy kriminalisté – specialisté na drogy, kteří spadají pod *územní odbor* policie, v Praze *obvodní ředitelství* policie, v Plzni, Brně a Ostravě *městské ředitelství* policie. Územní odbory/městská ředitelství odpovídají zpravidla původním okresům, nad nimi jsou krajská ředitelství policie (regionálně odpovídají samosprávným krajům). Praha je rozdělena na čtyři obvodní ředitelství označená I – IV, která spadají pod krajské ředitelství Praha. Celá policie je pak řízena policejním prezídiem a podléhá ministerstvu vnitra. Veškeré další informace vč. kontaktů na příslušné policejní útvary lze najít na www.policie.cz. S jakýmkoliv policejním útvarem je možné spojit se také telefonicky přes centrální spojovatele na čísle 974 811 111. **V případě, kdy je třeba, aby policie zasáhla ihned, je nejlepší volat linku 158.**

V souvislosti s drogami **se Policie ČR zabývá trestnými činy** a také některými **přestupky**.

Trestný čin je protiprávní čin, který trestní zákoník označuje za trestný a který má znaky v tomto zákoně uvedené. Trestní odpovědnost pachatele a z ní vyplývající trestně právní důsledky lze uplatnit jen v případech, kde nestačí postupovat podle jiného zákona (např. občanského zákoníku). Kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok svého věku, není trestně odpovědný. To ale neznamená, že nemůže být nijak postižen: např. výchovná nebo omezující opatření se proti němu uplatnit mohou.

Přestupek je zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je výslovně uvedeno v zákoně o přestupcích, nebo jiném zákoně. Za přestupek není odpovědný, kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku. V případě přestupku se ale opatření vůči němu hledají i uplatňují obtížně a proto spíše výjimečně.

Zákon o Policii ČR ukládá policejní organizaci úkoly ve třech oblastech:

- **objasňování** trestných činů a přestupků, o kterých se policie dozví (§ 2 a § 69 zákona o Policii ČR).
- **prevence kriminality** = předcházení protiprávním činům, které ohrožují společnost (§ 2 a § 69 odst. 1 zákona o Policii ČR: *policista ... je povinen předcházet trestné činnosti*)
- **vyhledávání** trestné činnosti, které policii ukládá § 69, odst. 1 zákona o Policii ČR: *Policista před zahájením úkonů v trestním řízení z vlastní iniciativy nebo na základě podnětu jiné osoby, anebo orgánu za účelem získání poznatků o trestné činnosti vyhledává, odhaluje, a je-li to třeba, i dokumentuje skutečnosti nasvědčující tomu, že byl spáchán trestný čin*)

Obecně tedy **policie shromažďuje informace o protiprávní činnosti** (přijímá je od občanů, nebo je sama vyhledává), **eviduje je** (dokumentuje v úředních spisech), **prošetřuje je** a dále s nimi **pracuje v trestním řízení**. Pokud ve fázi šetření neshromáždí dost důkazů, nebo se ukáže, že se trestný čin nestal, šetření tak zvané **odloží**.

Policie má také za úkol kriminalitě předcházet, což dělá různými způsoby a na různých úrovních (regionální odlišnosti).

Způsobem, jakým doporučujeme podávat oznámení, a co dělat, když oznamovatel není s postupem policie spokojen, se zabýváme v části Občané, veřejnost: *Problémy s drogami ve Vašem okolí?*

Co od policie ČR **očekávat nelze:**

- že „zavře“ pachatele vzápětí po oznámení. Po oznámení policie šetří, jestli došlo k trestnému činu, nebo přestupku, shromažďuje důkazy. Pokud se trestný čin nebo přestupek stal, postupuje dále podle zákona: za přestupek ukládá sankce sama, nebo předává přestupkové komisi; v případě trestného činu předává případ státnímu zastupitelství, to pak soudu a teprve ten rozhoduje o vině či nevině.
- že může okamžitě vstupovat do bytů nebo domů, kde se vyrábějí drogy. Policie musí počkat na povolení ke vstupu, které vydává státní zástupce.
- že se může sama rozhodovat, na koho (ne)uvalí vazbu. O vzetí do vazby rozhoduje soud.

KOMPETENCE A DOPORUČENÍ

V oblasti protidrogové politiky má policie velké množství oprávnění, nástrojů a možností, zejména v oblasti trestního práva. Z těch, které ještě nebyly zmíněny, ale které jsou podstatné a pamatuje na ně i zákon o Policii ČR v Hlavě IV, díl 1, §14 - §17 *Spolupráce a další vztahy policie*, je důležité uvést možnosti spolupráce policie s obcemi a dalšími fyzickými a právníckými osobami (nejen) v problematice drog.

Opakovaně se ukazuje, že veřejnost i další instituce mají zájem o informace k tématu drog v lokalitách, kde je tento problém trápí. Zajímají se o to, co přesně je a není právně postižitelné, protože jim mnohdy chybí detailní informace. Zajímají se také o kompetence policie, o postupy policie při řešení drogové kriminality a o možnosti spolupráce. Je důležité najít vyvážený přístup k informování veřejnosti a podávat maximum možných informací, které podat lze. V opačném případě má totiž veřejnost / oznamovatelé leckdy dojem, že policie nekoná, že se s jejich oznámením nic neděje a od další spolupráce a aktivity je to odradí.

Vhodnou platformou mohou být různé interdisciplinární skupiny a komise, kde policie může sehrávat expertní roli. Ve vztahu k veřejnosti je pak ideálním nástrojem veřejné setkání občanů k aktuálním bezpečnostním problémům. Je-li aktuální problém drog, pak občané na veřejné setkání přijdou, vyjádří své názory a pohled na věc a budou se zajímat o názor a možnosti policie. Veřejné setkání je užitečným nástrojem i pro policii (ale třeba i obec) k získávání informací o situaci v daném regionu, o postoji veřejnosti a o jejich přáních.

Hlavní kontakt s veřejností se ale odehrává při přijímání oznámení – ať už jen podnětů, nebo oznámení trestních. V každém případě oznamovatelé oceňují vstřícný přístup, zájem o věc a o informace, rychlost a profesionalitu (strukturovaný rozhovor). Cení si zpětné vazby, tedy když jim policie dodatečně dá vědět, jak bylo s jejich oznámení naloženo, příp. jestli jejich informace (přesvědčení) byly správné. Naopak jim vadí, pokud policie bagatelizuje předmět jejich oznámení, jeví nezájem, nebo se dokonce snaží oznamovatele odradit.

Důležité je také, aby policie hrála zásadní roli při tvorbě protidrogové politiky v obci či městě. Společný postup lze zakotvit v koordinační dohodě (viz § 16 zákona o Policii ČR) Vypatí se také koordinace postupů s městskou policií, která může významně pomoci při řešení dlouhodobých i ad hoc problémů s drogami ve veřejném prostoru (zvýšená hlídková činnost apod.)

Zásadní je i spolupráce s dalšími subjekty, zejména poskytovateli protidrogových služeb. Policie (resp. někteří policisté) někdy vnímá poskytovatele jako ty, kteří uživatele v užívání drog podporují, nebo dokonce záměrně kryjí trestnou činnost. Pokud je ale služba poskytována profesionálně a podle zákona, nemůže k takovým postupům docházet. Poskytovatelé služeb mají nastavená vnitřní pravidla, která jsou v souladu se zákonnými normami. Vzájemná rivalita rozhodně není na místě, naopak, poskytovatel – ideálně

v zastoupení manažera organizace – může být pro policii zdrojem obecných informací o proměnách situace na drogové scéně, příp. obecných statistických dat.

Úloha Policie ČR je klíčová zejména v obcích a městech, kde chybí obecní/městská policie. Pokud je v takové obci problém s drogami, který se vztahuje i záležitostem veřejného pořádku, zůstává na Policii ČR, aby veřejný prostor kontrolovala prostřednictvím hlídkové služby, ideálně v podobě pěších obchůzek na problematických místech a v časech, kdy je to třeba. **Pěší obchůzky by měly obecně i nadále zůstat základním nástrojem uniformované policie – jedná se o účinný nástroj k přímé kontrole veřejného prostoru.**

OBECNÍ/MĚSTSKÁ POLICIE:

Drogy a přestupky

CO LZE OD OBECNÍ/MĚSTSKÉ POLICIE OČEKÁVAT

Obecní/městská policie je orgánem obce, jejíž působnost vymezuje zákon o obecní policii. Tento zákon určuje oprávnění obecních/městských policií a také cíle:

- přispívat k ochraně bezpečnosti osob a majetku
- dohlížet na to, aby se dodržovala pravidla, obecně závazné vyhlášky obcí a nařízení obcí
- dohlížet na dodržování pravidel občanského soužití
- podílet se na dohledu nad bezpečností silničního provozu
- dohlížet na veřejný pořádek a dělat opatření k jeho obnově
- podílet se na prevenci kriminality
- dohlížet na čistotu veřejných prostranství
- odhalovat a projednávat přestupky a jiné správní delikty v působnosti obce

V souhrnu to znamená, že obecní /městská policie se zabývá záležitostmi veřejného pořádku v rámci působnosti obce.

Na obecní/městskou policii doporučujeme obracet se v případech: vandalismu, znečišťování veřejného prostranství, vzbuzování veřejného pohoršení atd., což všechno může být důsledek užívání drog.

Obecní/městskou policii lze ale kontaktovat i v případě, že je ohrožena bezpečnost osob, nebo majetku. I když by šlo o trestný čin, který obecní/městská policie následně sama neřeší a předává věc policii, může v akutním ohrožení zasáhnout. Je třeba mít na paměti, že jen v některých obcích,

zpravidla větších městech, zajišťuje obecní/městská policie nepřetržitou službu. Někde tedy může být večer a v noci nedosažitelná a pak je třeba obracet se na Policii ČR.

KOMPETENCE A DOPORUČENÍ

Zásadní roli může a měla by obecní/městská policie hrát v **přímé kontrole veřejného prostoru**. Pěší hlídková služba má mimořádný vliv na subjektivní pocit bezpečí lidí v obci, a to nejen v souvislosti s drogovou kriminalitou.

Dobře organizovaná, flexibilní, aktivní a pravidelná pěší hlídková služba má prokazatelně i velký vliv na snížení kriminality v lokalitách, kde je prováděna. Vedením obecních/městských policií a vedením obcí a měst velmi doporučujeme využívat tento nástroj v maximální možné míře, zacházet s ním promyšleně a cíleně na konkrétní jevy, v konkrétním čase a místě.

V případě strážníků obecních/městských policií oceňuje veřejnost především samostatnost a aktivitu (v opozici k pouhé reaktivitě a pasivitě), vstřícnost, zdvořilost, službu veřejnosti, větší zaměření i na jiné problémy, než je parkování a přestupky v dopravě.

ŠKOLA A ŠKOLSKÉ ZAŘÍZENÍ:

Učitelé, žáci, rodiče

CO LZE OD ŠKOLY NEBO ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ OČEKÁVAT

Školy a školská zařízení poskytují vzdělávací služby nebo služby se vzděláváním přímo související, jako např. ubytování, stravování nebo zájmové vzdělávání. Při poskytování těchto služeb, při vzdělávání nebo při dalších činnostech, které se vzděláváním přímo souvisejí, vytvářejí podmínky pro předcházení vzniku rizikového chování a současně zajišťují bezpečnost a ochranu zdraví svých žáků a příjemců svých služeb (§29 školského zákona). Předávají žákům nebo příjemcům svých služeb informace o drogách a seznamují je s riziky, které sebou drogy nesou. Současně nastavují pravidla chování a jednání uvnitř svých budov a při poskytování svých služeb (třeba na exkurzi, na výletě) taková, aby se drogy do školy nedostávaly, případně byly včas zachyceny.

KOMPETENCE A DOPORUČENÍ

Ve škole se **sbíhají obvykle všechny informace**, které se týkají místních dětí nebo žáků, kteří do školy dojíždějí. Na jejím území se setkávají učitelé, úředníci i veřejnost a od školy se očekává výrazná aktivita zejména v oblasti primární prevence užívání návykových látek, a to i v době, kdy neprobíhá vzdělávání. **Mohou zde probíhat osvětové a informační akce pro rodiče i širší veřejnost, na její půdě je možné uskutečňovat veřejná setkávání, kulaté stoly a besedy k drogové problematice.**

Veřejnost od ní také velmi často očekává nejrůznější zásahy a považuje ji za oznamovací místo pro rizikové chování dětí a instituci, která má toto chování regulovat a postihovat. Škola musí být proto schopná se získanými informacemi pracovat a podávat oznamovatelům zpětnou vazbu, co s informacemi udělá, kdy a proč. Není nijak

užitečné předstírat, že bude řešit nebo postihovat jednání, které se neodehrává ve školním čase a rovněž není účelné to po ní chtít a všelijak ji v této oblasti úkolovat. Všechno, co se stane a děje mimo školní čas, může škola monitorovat a může o tom přijmout informace od oznamovatelů, ale nemůže použít žádné nástroje a opatření, která používá běžně pro situace, které se ve škole odehrály. Škola nemá žádné kompetence a pravomoci k tomu, aby působila na rodiče, řešila dětské uživatele drog nebo distributory, kteří nic z toho, co je rizikové, protiprávní nebo pohoršení budící, nedělají přímo ve škole nebo na školních akcích.

Každá škola **má vlastní strategii prevence rizikového chování**, která je zaměřená i na prevenci užívání drog. Obvykle má i v písemné podobě, dostupné zpravidla na jejích webových stránkách, tzv. Školní preventivní program/ Minimální preventivní program, ve kterém jsou podrobně popsány cíle pro daný školní rok a nástroje, pomocí kterých jich bude dosahovat. Jedná se obvykle o dlouhodobé programy, které jsou zaměřené na zdravý životní styl, informaci o rizicích užívání drog a často i na nácvik různých odmítacích strategií. Škola také obvykle předkládá nabídku nejrůznějších volnočasových aktivit nebo takovou nabídku zprostředkovává.

Někdo z učitelského sboru (**školní metodik prevence**) je proškolený v oblasti prevence drog, má přehled o regionálních možnostech pomoci, podpory a disponuje seznamem kontaktů, dokáže poradit jak dětem, tak rodičům a ví, co má dělat, když žáci drogy užívají nebo do školy přinášejí.

ORGÁN SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ:

Drogy v dětském světě

CO LZE OD ORGÁNŮ SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANY DĚTÍ OČEKÁVAT

Poskytování sociálně-právní ochrany je zajištěno **orgány k tomu zákonem určenými (OSPOD)**. Orgán, který se zabývá přímým výkonem sociálně-právní ochrany dětí a na který se veřejnost i instituce v případě potřeby obracejí, jsou sociální odbory obcí s rozšířenou působností. Ty z pověření zákona sledují působení nepříznivých vlivů na děti a činí potřebná opatření. Mají zákonem danou moc užít některé nástroje, které nemůže použít nikdo jiný. Místní příslušnost se zpravidla řídí **podle místa trvalého pobytu dítěte** (§61 odst.1 zákona o sociálně-právní ochraně dětí).

Pod sociálně-právní ochranu patří také preventivní a poradenská činnost. Ta zahrnuje vyhledávání dětí, které drogy užívají nebo jsou v souvislosti s drogami nějak ohrožené, poskytování poradenství zejména rodičům těchto dětí a také hlášení povinností pro instituce, které s dětmi přicházejí do kontaktu a hlášení oprávnění pro veřejnost, která zaznamená, že je nějaké dítě drogami ohrožené.

KOMPETENCE A DOPORUČENÍ

Veškerá hlášení o situacích, kdy je v souvislosti s drogami v nějakém ohrožení, ať už kvůli užívání, distribuci nebo výrobě, dítě, se sejdou na úřadu obce s rozšířenou působností, konkrétně na tzv. sociálce. Je univerzálním ohlašovacím místem pro všechny – pro veřejnost, školy, obce, zdravotníky, sportovní trenéry a také pro policii. Proto také „sociálka“ má a musí koordinovat všechny interdisciplinární přístupy. Jestliže se dozví o dítěti, které je v souvislosti s drogami v ohrožení a na základě šetření se ohrožení potvrdí, vytvo-

ří komplexní plán na ochranu takového dítěte (*Individuální plán ochrany dítěte*), který obsahuje různá opatření, časový harmonogram a konkrétní odpovědnost za jejich naplňování. Je důležité, **aby v tomto plánu bylo zahrnuto co nejvíce institucí, které mohou a musí být na ochraně dítěte nápomocné** – škola, rodina, instituce zaměřené na trávení volného času, obecní komunita.

Zatímco „sociálka“ se zabývá dětmi v ohrožení, obce vytvářejí podmínky pro volnočasové aktivity dětí, pro jejich sportovní, vzdělávací a kulturní činnost (§ 10, odst. 2 zákona o sociálně-právní ochraně dětí). Na té se mohou a musí podílet občané obce. Jestliže děti nemají v obci co dělat, nemají kam jít a nemají k dispozici žádného dospělého člověka, který jejich zájmy kultivuje, nemají ani alternativu k rizikovému chování.

POSKYTOVATELÉ PROTIDROGOVÝCH SLUŽEB:

Komu a s čím pomáhají

CO LZE OD POSKYTOVATELŮ PROTIDROGOVÝCH SLUŽEB OČEKÁVAT

Protidrogovými službami jsou myšleny souhrnně veškeré typy sociálních a zdravotních služeb poskytované osobám závislým na drogách, ohroženým drogami a také jejich blízkým. Poskytovatelé mohou nabízet a provozovat různé typy těchto služeb: poradenství, terapeutické služby, kontaktní centrum, nízkoprahové zařízení, ambulantní léčba, pobytová léčba atd. Jejich činnost upravuje zákon o sociálních službách, případně zákon o nestátních zdravotnických zařízeních.

Velká část těchto služeb, především kontaktní centra a nízkoprahová zařízení, jsou poskytována **anonymně a bezplatně**.

Na protidrogové služby má smysl obracet se v případech, kdy:

- jste vy nebo někdo z vašich blízkých ohrožen užíváním drog,
- jste vy nebo někdo z vašich blízkých postižen závislostí na drogách a chcete tuto situaci řešit,
- chcete, aby nabídly své služby někomu jinému, o kom víte, že je závislý na drogách (soused, lidé, které potkáváte v místě, kde žijete apod.)

Co od poskytovatelů protidrogových služeb **očekávat nelze**:

- že zajistí, aby se uživatelé drog nepohybovali ve veřejném prostoru, příp. zařídí, aby si uživatelé drogy neaplikovali

- že budou hlídat, jestli někdo bere nebo nebere drogy, a kde si je kupuje, nebo že to mohou komukoliv zakázat
- že zajistí léčbu pro závislé osoby i přes jejich odpor
- že zařídí absolutní vyléčení závislého člověka

KOMPETENCE A DOPORUČENÍ

Poskytovatelé by měli ve spolupráci a komunikaci s ostatními institucemi a veřejností využívat všech měkkých dovedností, které užívají v kontaktu s jejich klienty – být vstřícní, trpěliví, důslední, nápomocní, aktivně naslouchat potřebám všech zúčastněných stran a umět jasně a srozumitelně vysvětlovat, jakým způsobem lze dosáhnout změny. Zároveň si je na místě držet si své hranice, trvat na svých ověřených přístupech, bytí mohou být pro veřejnost předmětem sporu a neuchopitelné.

Velký smysl má předávání informací obecného charakteru a statistických dat, které má poskytovatel k dispozici, dalším institucím, které s nimi v rámci protidrogové politiky a prevence mohou dál pracovat (např. informace o počtech uživatelů, o nákaze hepatitidou, zachycení HIV, počty vyměněných injekčních stříkaček apod.). Nejde o konkrétní údaje o klientech, spíše obecná data o situaci na drogové scéně, která mohou pomoci dobře nastavit protidrogovou prevenci. Je ale třeba, aby předáváním informací nebyli pověřováni terénní pracovníci, lépe je, pokud je shromažďuje a dále předává manažer organizace, nebo jiná pověřená osoba.

Přístupy, kterými se řídí dnešní protidrogové služby, jsou ověřeny desítkami let práce s uživateli drog a také jsou prověřeny výzkumem. V ČR mají tyto služby již více než 20 letou historii, a dokonce svůj akademický obor – obor Adiktologie při 1. Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Praze.

OBRAZOVÁ PŘÍLOHA

kompletní malá mobilní laboratoř na výrobu pervitinu

nasáčkované palice (marihuany) před distribucí

sušené palice marihuany po sklizni a usušení, před nasáčkováním

sušící tál s hotovým pervitinem

v každém sáčku 1000 ks Extáze

věci a přípravky na výrobu pervitinu

větší vietnamská indoor pěstírna marihuany

květináč s rostlinou marihuany

Veškeré fotografie poskytla Policie ČR, Služba kriminální policie a vyšetřování.

SPOLEČNĚ PROTI DROGÁM

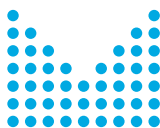
Jak společně postupovat v oblasti protidrogové prevence

Manuál pro veřejnost, organizace a instituce v obci

© **Společně k bezpečí o.s.**
prosinec 2013

Grafická úprava: Ondřej Polony
Vytiskl: Polypress s.r.o., Karlovy Vary

Společně k bezpečí

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

